

THEATERKRANT

RECENSIE

KINGS OF WAR
TONEELGROEP AMSTERDAM

★★★★☆ TONEEL

6 JUNI 2015 - HALLE E, WENEN (WIENER FESTWOCHEN) - SPEELLIJST

DE DEGENERATIE VAN DE MACHT

Door **Robbert van Heuven** gepubliceerd 14 juni 2015

Een veldslagje winnen is voor koning Henry V geen enkel probleem. Maar zit hij met een mooie dame te dineren, dan verandert hij in een stamelend hoopje mens dat onzeker aan het aanwezige glaswerk pulkt. Niets menselijks, kortom, is een koning vreemd.

Die thematiek is een van de rode draden in de marathonvoorstelling *Kings of War* van Toneelgroep Amsterdam. Net als eerder in *Romeinse Tragedies* plaatsten regisseur Ivo van Hove en zijn dramaturgenteam een aantal Shakespeare-tragedies thematisch achter elkaar. En ook nu weer lijkt dat een mooie greep.

In een ruimte die nog het meest op een ondergrondse bunker lijkt, zwaaien drie koningen respectievelijk de scepter: Henry V, Henry VI en Richard III. Maar de drie hadden niet meer van elkaar kunnen verschillen dan dag en nacht. Waar Henry V (Ramsey Nasr) een eerzuchtige soldaat is, is zijn zoon Henry VI (Eelco Smits) een ruggengraatloze huilebalk. Richard III (Hans Kesting) is, tja, gewoon Richard III: een machtswellustige intrigant.

Om de drie heen cirkelt een entourage van hovelingen, familieleden en adviseurs die ook altijd ergens een snood plannetje hebben lopen om aan de macht te komen of anderen van die macht af te houden. Om dat mechanisme inzichtelijk te maken creëerde scenograaf Jan Versweyeld achter de koningsbunker een labyrint van witte gangen – die de toeschouwer kan zien via een videoscherm – waarin gekonkeld, vermoord en samengezworen wordt, maar die geen uitgang kennen en dus altijd weer uitkomen in de bunker. Geweld, samenzwering en machtspolitiek, ze beginnen en eindigen altijd bij de spil van de macht: de koning. Maar als niets menselijks de koning vreemd is, zijn macht en het karakter van een koning nauw met elkaar verbonden.

Zo wordt *Kings of War* een interessante ontleding van het idee van macht en hoe dat samenhangt met de persoon die die macht uitoefent en het doel waarvoor die macht wordt gebruikt. Henry V heeft zijn zinnen gezet op Frankrijk. Uit eerzucht, zeker. Maar hij speelt volgens de regels van het spel: via diplomatie, verdragen en als het niet anders kan via geweld. Maar hij is niet te beroerd om zelf de loopgraven in te gaan – zij het incognito – en van zijn soldaten te horen hoe zij tegen de zaken aankijken.

Zijn zoon, Henry VI, weet zijn vaders politieke winst al snel te verkwaselen, omdat hij een huilerige kwezel is die geen keuzes kan maken. Eelco Smits speelt hem op het randje van de karikatuur, maar juist daardoor worden de intriges aan het hof begrijpelijk. Met zo'n softie aan het roer ontspint zich in de entourage al gauw een machtsstrijd met een coup als resultaat die Henry VI gelaten over zich heen laat komen.

In die chaos werkt zich al snel Richard III naar voren, die de logische laatste stap is in de degeneratie van de macht. Zien zijn voorgangers macht als een middel tot een doel, voor Richard is de macht zelf het doel. Voor hem is het een manier om zijn mismaakte zelf – met gehavend gezicht en hinkepot – te compenseren. Omdat Richard, anders dan Henry V, macht niet verbindt aan

ELDERS

NRC HANDELSBLAD

★★★★☆

'Een verheugend fundament legt de vertaling van Rob Klinkenberg: soepel, geestig en poëtisch zonder pretentius te zijn. Vijf blazers en een counterteron geven muzikale accenten, wisselend tussen renaissance en actualiteit. En er is het mooie, hoopgevende slot. Nadat Richard III is verslagen, wordt de rechtvaardige Henry VII gekroond, net als Henry V gespeeld door Ramsey Nasr. Alle acteurs scharen zich in één lijn achter hem. De cirkel van degelijk, humaan leiderschap is rond; machtsmisbruik en excess zijn slechts periodieke aberraties.' Herien Wensink

HET PAROOL

★★★★☆

'*Kings of War* is zonder meer een goede voorstelling: onderhoudend, mooi gespeeld, slim in elkaar gestoken. Prachtig toont Van Hove een politieke kaste wiens blikveld verschuift van buiten naar binnen. (...) Het is managementtoneel voor het hogere bedrijfskader dat TGA kennelijk graag als publiek wil veroveren en dat etaleert dat leiderschap uiteindelijk vooral over zichzelf gaat.' Simon van den Berg

TROUW

★★★★☆

'Mag er iets teveel van het goede zijn, de voorstelling is benauwend scherp en genadeloos, een bittere kijk op het kwaad, in mens en gore machtsrelaties. Met een tergend fraai geluidsdecor van blazers en counterteron, en meesterlijk spel. Lijntjes naar nu zijn er meer dan genoeg, in kostumering, in de opvallend lenige en spitse vertaling of alleen al in de giftige, het zwaard vervangende injectienaald.' Hanny Alkema

DE VOLKSKRANT

★★★★☆

'Deze drie stukken zijn door Rob Klinkenberg opnieuw vertaald en gecompriemd tot een voorstelling van

de regels die daarbij horen, is voor hem alles geoorloofd. Maar daarmee is de macht hol en leeg geworden, omdat ze nergens voor wordt ingezet.

Hans Kesting speelt de neerwaartse spiraal van Richard III knap. Waar Richard in het begin nog met een kinderlijk plezier kan genieten van zijn nieuwe speeltje dat koningschap heet en neptelefoontjes pleegt naar Poetin en Obama, zo pijnlijk is zijn onfluistering als de verworven macht inderdaad een lege huls blijkt te zijn en hij overwonnen wordt door Henry VII die het gehele Engelse volk achter zich heeft staan.

Om deze thematiek uit te spinnen, neemt Ivo van Hove ruim de tijd. De voorstelling duurt vijf uur en dat is te lang. De voorstelling is bovendien nogal topzwaar: Richard III neemt het grootste deel van de tijd in beslag, terwijl dat voor de thematiek niet per se nodig is. Daar hadden nog wel wat intriges kunnen worden geschraapt.

Van Hove zet bovendien een hele batterij hulptroupen in: een dj, een blaasensemble en een klassieke zanger zorgen voor de muzikale omlijsting. Dat klinkt als een teveel aan muzikale mengelmoes, maar het werkt. De muziek juicht in vele kleuren de koningen toe, beklagt ze, moedigt aan en zeurt als onuitgesproken, machtsgeile gedachten onder elke handeling.

Dat levert een mooie voorstelling op, maar de finesse zit in *Kings of War* in de details. Zo richt elke koning zijn bunker anders in: waar Henry V als alleenheerser slechts een tafeltje met telefoons nodig heeft, doet Henry VI het met een grote vergadertafel, waaraan het hele hof kan zitten. Het inlogscherm van Henry V's computer toont een protserig logo, dat van Henry VI een bescheiden Windows XP-inlogvenstertje.

En Richard richt zijn bunker in als woonkamer met een grote spiegel: macht en persoon zijn immers hetzelfde. Maar terwijl zijn persoonlijkheid en zijn macht degenereren, wordt ook zijn bunker steeds leger. Tot hij alleen overblijft. Opgesloten in zijn bunker. Met alleen zijn gedachten en zijn getormenteerde geweten.

Foto: Jan Versweyveld

0 reacties

Sorteren op

Voeg een reactie toe...

 Facebook Comments Plugin

@Theaterkrant 2016

LET OP: op deze recensie rust auteursrecht. Voor geheel of gedeeltelijke overname, in welke vorm dan ook, is vooraf toestemming nodig van de uitgever.

ruim 4,5 uur, die laveert van schitterende hoogtepunten naar lamlendige verveling. Die verveling heeft vooral met Shakespeare zelf te maken, want hoe fraai van taal ook, de opeenvolging van vetes, ruzies, oorlogshandelingen en gekonkel tussen edellieden om de macht, maakt op den duur tamelijk murw. Gelukkig hebben Van Hove en zijn creatieve team een grote helderheid nagestreefd, waarin veel zijlijnen en nevenintriges zijn geschraapt. *Kings of War* is een voorstelling in de beste tradities van het intussen beproefde Van Hove-theateridoom.' [Hein Janssen](#)

DE TELEGRAAF

★★★★☆

'Een sterk visueel spektakel dus, dat gelukkig de kern van de zaak niet wegdrukt. Ook al omdat er fantastisch wordt gespeeld. Een flinke zit is het wel, inclusief pauze een kleine vijf uur, maar dan is wel duidelijk dat deze kleine marathon door herhaling en tegenstelling van thematiek duidelijk meerwaarde heeft naast een enkel stuk van Shakespeare: *Kings of War* krijgt daardoor een diepte en breedte die nog lang zullen naklinken.' Bertjan Ter Braak

VERWANTE ARTIKELEN

- [Rouw siert Electra](#)
- [The Fountainhead](#)
- [Lange dagreis naar de nacht](#)
- [Toneelgroep Amsterdam kiest voor jong talent en internationalisering](#)

TAGS

[Eelco Smits](#), [Hans Kesting](#), [Ivo van Hove](#), [Jan Versweyveld](#), [Kings of War](#), [Ramsey Nasr](#), [Toneelgroep Amsterdam](#), [Wiener Festwochen](#), [William Shakespeare](#)